

Slutreplik om miljöpartiet och alternativmedicinen: Okunnigt och oetiskt

Det finns många områden där mp:s politik inte strider mot vetenskapliga fakta. Men på andra områden struntar mp i vetenskaplig kunskap, och det är dessa som jag har tagit upp. Jag vet att somliga miljöpartister tar vetenskaplig kritik på allvar, och det är min förhoppning att de kritiska så småningom ska komma i majoritet i partiet.

JESPER JERKERT
universitetsadjunkt, Karolinska institutet, Huddinge; ordförande i Föreningen Vetenskap och Folkbildning
jerkert@kth.se

II Miljöpartisterna Mikaela Valtersson och Lena-Maj Anding har i *Läkartidningen* 40/2005 (sidorna 2880-2) svarat på den kritik som jag framförde i 38/2005 (sidorna 2671-5). Jag citerade där en rad uttalanden av mer eller mindre ledande mp-politiker. Uttalandena hämtades ur motioner, rapporter, pressmeddelanden och massmedier. De avslöjar okunnighet och brist på kritiskt tänkande i vetenskapligt avgörbara frågor med medicinsk anknytning. Fler exempel finns tillgängliga [1].

Stödjer ovetenskap i handling

I sin replik vidhåller Anding följande om alternativmedicin: »De här behandlingarnas effekter går inte att bevisa på samma sätt som för läkemedel. Men man kan inte blunda för att dessa yrkesgrupper har stor kompetens, att de hjälper många människor och att till exempel kineserna använt akupunktur i hundratals år med erkänd effekt.«

Uttalandet är okunnigt. För det första kan man givetvis undersöka alternativmedicinska metoder med samma metoder som skolmedicinska, och så har också skett i stor utsträckning. För det andra är det välkänt att icke-fungerande behandlingsmetoder och vidskepelser kan florerat under lång tid, utan att anhängarna någonsin undersöker dem. Två exempel är homeopati och astrologi.

Att katalogisera ovetenskapliga mp-uttalanden var dock inte min huvudpång, och jag påpekade att ovetenskapligheter har sagts även av företrädare för andra partier. Det som skiljer ut mp är att partiet inte bara stöder ovetenskap med läpparna utan också gör det i handling, genom att ställa krav på stöd till ovetenskap vid förhandlingar med regeringen.

Jag lyfte bl a fram att mp har drivit

igenom ekonomiskt stöd till Amalgamenheten i Uppsala, trots att den dömts ut av all vetenskaplig expertis, och till Vidarkliniken, trots att antroposofisk medicin saknar varje form av vetenskapligt stöd. Dessa konstateranden är egentligen inte öppna för debatt. Mp stödjer ovetenskap i dessa frågor, punkt slut.

Vidarkliniken

Anding försöker ändå förneka att stödet till Vidarkliniken skulle strida mot vetenskapen. Hon skriver: »Studier som visar på Vidarklinikens goda resultat finns och är offentliga.« Här kan vi identifiera ett centralt problem i debatten, nämligen att politiker i regel saknar träning i att kritiskt granska påstått vetenskaplig information. Anding har inte förstått studierna hon nämner. Om hon hade gjort det hade hon insett att de ingalunda ger stöd åt antroposofisk medicin.

Något förenklat kan epidemiologiska/kliniska studier med anknytning till Vidarkliniken indelas i två grupper. I den första finns studier där man undersökt förekomsten av någon viss sjukdom i en antroposofisk population och jämfört med en icke-antroposofisk. Vad man än finner så säger studierna inget om antroposofisk medicin. Möjligen säger de något om antroposofisk livsstil. I den andra gruppen finns studier där patienter på Vidarkliniken intervjuats om hur de mår. Givetvis säger inte heller den typen av undersökningar något om antroposofisk medicins effektivitet, eftersom man inte använt någon jämförelsegrupp.

Bröstcancerpatienter

I något enstaka fall har man dock jämfört antroposofisk behandling med icke-antroposofisk. En sådan studie, om livskvaliteten hos bröstcancerpatienter vid Vidarkliniken, publicerades nyligen [2]. Jag önskar att varje sjukvårdspolitiker kunde genomskåda metodfelet i studien. (De viktigaste metodbristerna har påtalats i tryck [3].) Tyvärr hänvisar mp-politiker till studien som om den vore

pålitlig [Gunvor G Ericson, pers medd, 2003-01-26].

Fläckvis förtröstan

Valtersson och Anding intygar att de tar hänsyn till vetenskaplig kunskap. Det är delvis sant. Det finns många områden där mp:s politik inte strider mot vetenskapliga fakta. Men på andra områden struntar mp i vetenskaplig kunskap, och det är dessa som jag har tagit upp. Man kan inte påstå att man genomgående tar hänsyn till vetenskaplig kunskap samtidigt som man öppet stödjer antroposofisk medicin, Amalgamenheten, de elöverkänsligas förklaringsmodell, med mera. Den vetenskapliga evidensen talar nämligen starkt emot mp i dessa frågor.

Avgörs inte genom omröstning

Både Valtersson och Anding påpekar att stora andelar av befolkningen använder alternativmedicin. Det utgör ett legitimt argument för att forska mer på området, förutsatt att forskningen håller hög kvalitet och inte ägnas irrelevanta frågor, vilket tyvärr är alltför vanligt [4]. Där emot utgör det inget argument för att strunta i redan utförd forskning. Jag ber att få påminna om att frågan huruvida en viss behandlingsmetod fungerar inte avgörs genom omröstning, utan genom vetenskaplig undersökning. Sjuka människor ska behandlas med fungerande metoder. Mp bidrar till spridningen av icke-evidensbaserade metoder. Det är oetiskt.

Intern kritik

Jag vet att somliga miljöpartister tar vetenskaplig kritik på allvar, även om Valtersson och Anding inte gör det, och det är min förhoppning att de kritiska så småningom ska komma i majoritet i partiet. Två unga miljöpartister har nyligen i *Grön Ungdoms tidning* »Nisse Hult« kritiserat partiets oreserverade stöd till antroposofi [5]. Vid mp:s kongress 2004 föreslogs i en motion att »miljöpartiet fastslår att en pålitlig verkkningsfull läkekonst måste vara grundad på vetenskap och inte på ockultism« [6]. Motionen avslögs.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Författaren är ordförande i Föreningen Vetenskap och Folkbildning.

Referenser

I Läkartidningens elektroniska arkiv
<http://tarkiv.lakartidningen.se>
är artikeln kompletterad med fullständig referenslista